

tres, qui eo tempore erant in probatione, centenarium numerum excedentes. Quos cum in exhortatione et consolatione multa illo suo ardenti eloquio ad amorem cœlestium vehementius accendisset, ad ultimum intulit, dicens eis: « Beati eritis, fratres, si perseverare volueritis in disciplina Ordinis quem tenetis, quoniam hæc est profecto via regia, via sancta, via secunda, quæ recto tramite ducit ad gaudia sempiterna. Dico enim vobis in veritate vidisse me pluries, non modo in somnis, ut assolet, aut per visionem, sed orando et vigilando, per manifestam revelationem, monachorum, conversorum ac novitiorum animas ab ista lacrymarum valle, mox ubi de corporibus egressæ fuerant, libero et expedito transitu ad summa conscendere, et sine impedimento cœli pervia penetrare. » Quod si vos ista lætificant, audite lætanter: adhuc lætiora subnectam. Factum est aliquando in monasterio isto, audiente me missam cum cæteris in conventu, ut abluendis manibus sacerdotis neglectu ministrantium aqua deesset. Quæ dum 269 interim quaerita et affertur, remorata est propter hoc explendi sacrificii actio plusquam oporteret. Quo facto, apparuit mihi protinus in ipso choro quidam ex monachis nostris, vir venerabilis ac religiosus, non longe antea defunctus. Stans ergo et intuens me, cœpit movere caput, veluti si esset adversum me aliqua indignatione permotus. Quem ego ubi cognovi, percunctatus sum illico quidnam sibi vellet quod tam subito et inopinate apparens, contra me caput agitaret. Ille autem respondit, dicens: Si fratres vestri cognoscerent quot et quantos habeant in cœlis socios et amicos, multum utique sibi ab omnibus negligentis præcaverent ne illos offenderent, maxime quia omnes ad eorum consortium pertinent. Quod cum lætis auribus percepissem, protinus inspirante Deo venit in animum mihi frater quidam acediosus, qui præ cæteris negligentior videbatur; et de illo seiscitatus sum, dicens: « Quid igitur? Putas quia frater ille, designavi autem illum ex nomine, poterit aliquo modo fieri salvus? » Ipse vero respondit: « Et iste salvabitur, et cæteri omnes sine dubio salvabuntur. » Cum hæc ille dixisset, evanescens ab oculis meis, in cœlum unde venerat se recepit, meque indicibili gaudio pro tanta consolatione replevit.

Vos autem, filioli, non putetis ad illos tantummodo fratres, qui ipso tempore hic intus morabantur, hanc cœlestis oraculi repromissionem singulariter pertinere, sed etiam vosmetipsos cum cæteris qui in domo ista, vel in isto Ordine usque ad finem Deo servient, credite firmiter ac sperate, miserante Deo, cunctos esse salvandos et ab illo nuntio cœlesti omnes pariter designatos. Hanc 270 beati Bernardi narrationem plurimi ex eis qui audierunt, hodieque susperstites cum gaudio recolunt, maxime Joannes, vir religiosus, et ejusdem cœnobii prævisor idoneus, qui prædicto sermone lætus interfuit, ipsumque fuisse præcipuum suæ

ipsius perseverationis in Ordine stabilimentum constantissime asserit. Multa vero similiter astruunt, quod hæc eadem verba de visionibus animarum, quæ supra retulimus, iste Dei servus dum aliquando sermonem in capitulo faceret, etiam præsentibus ipsis interloquendo consolationis gratia recitavit. Hic autem Dei famulus cum audisset aliquando quemdam de filiis suis spiritualibus virum bonum et religiosum, missum ab eo in Northmanniam, desperata ibidem ægitudine laborantem, decrevit mittere, et reducere eum ad se, ut devotus frater in nidulo suo moreretur, et desiderata sibi sepultura non privaretur. Verumtamen quidam de fratribus ejus carnalibus, nomine Guido, nitebatur huic obviare consilio, quia cum esset unus de pro-
B visoribus Claravallis, intendebat, ut credo, parcere sumptui et labori. Qui cum pertinaciter hujusmodi dissuasioni insisteret, dixit ad eum beatus Bernardus: « Nunquid major est tibi cura de pecunia vel jumentis, quam de fratribus tuis? Quia ergo non vis ut fratres nostri nobiscum requiescant in valle ista, nec tu ipse requiesces in ea. » Et factum est ita. Nam isdem Guido quanquam alias vir bonus et religiosus foret, tamen ut sermo sancti imple-
B retur, non est consummatus in Claravalle, sed apud Pontinicum præventus ægitudine, lecto decubuit, ibique disponente Deo, et terminum vitæ, et sepulturæ locum accepit.

271 CAPUT XII.

C *Simoni abbati Caziaci, de nigro Ordine Benedictinorum, S. Bernardus quandiu vixit, transitum negavit ad Claramvallem, prædicens tamen (quod postea evenit) ipsum in Claravalle moriturum.*

(Vide supra, S. Bernardi Vitam primam, lib. vii, col. 461.)

272 CAPUT XIII.

Gunnarius Sardinia tetrarcha, ex prædicatione sancti Bernardi, post ejus obitum fit monachus in Claravalle.

(Vide ibid., col. 462.)

273-74 CAPUT XIV.

Sanctus Bernardus Romæ degens per triennium, subinde visitat suos in Claravalle. Aliæ quedam de eo mira.

(Vide ibid., col. 463.)

275-76 CAPUT XV.

Constantium suspensio addictum, cum ad patibulum duceretur, S. Bernardus tortori ereptum annuente comite Theobaldo in Claravalle attondet, et vestem monasticam induit.

Contigit autem aliquando eundem Dei famulum pro quibusdam negotiis adire comitem Theobaldum. Cumque appropinquasset oppido ubi ille tunc erat, obviam habuit turbam hominum copiosam, qui jubente comite latronem quemdam facinorosum atque famosum ad supplicium pertrahebant. Quo viso clementissimus Pater, apprehendens manu sua lorum quo erat miser astrictus, ait tortoribus ejus: « Dimittite mihi sicarium istum: ego enim volo manibus meis suspendere illum. » Audiens autem comes adventum hominis Dei, festinavit illico occurrere

ei; miro namque devotionis affectu semper eum dilexit ac honoravit. Cumque videret in manu ejus funem, quo latronem post se trahebat, exhorruit multum, et dixit: « Heu! venerabilis Pater, quid est quod facere voluisti? Ut quid enim furiferum istum millies condemnandum a porta inferi revocasti? Nunquid eum saluum facere potes qui jam totus diabolus factus est? Desperata est penitus illius correctio, nec unquam bene facere poterit nisi moriendo. Sine igitur, sine perditionis hominem perditum iri, quoniam de pestifera vita ejus multorum vita periclitatur. » Respondens autem venerabilis Pater, dixit: « Scio quidem, virorum optime, scio 277 hunc esse latronem sceleratissimum, omnique tormentorum acerbitate dignissimum. Non me ergo existimes hujusmodi peccatorem impunitum velle relinquere, quin potius cogito cum tortoribus tradere et dignam capere ultionem ex eo, quæ utique tanto dignior erit, quanto diuturnior. Tu illum decreveras brevi supplicio et momentaneo interitu consummare, sed ego eum faciam diuturno cruciatu et morte longissima mori. Tu furcis appensum per unum aut per plurimos dies mortuum in patibulo manere permitteres, ego cruci affixum per annos plurimos faciam in pœna jugiter vivere et pendere. » Quo audito princeps Christianissimus siluit nec ausus est amplius contradicere sermonibus sancti. Protinus ergo benignissimus Pater exuta tunica sua induit ex ea captivum, et attonsa coma capitis ejus, sociavit eum ovili Dominico, de lupo faciens agnum, de latrone conversum. Qui veniens cum eo ad Claramvallem, factus est illi deinceps obediens usque ad mortem, triginta, ni fallor, et eo amplius annos in Ordine supervivens. Vocabatur autem Constantius, quem nos etiam vidimus, et cognovimus.

CAPUT XVI.

Hæreticum obloquentem sanctus Bernardus prudenti responso confutat.

Alio quoque tempore cum legatus domini papæ, alique episcopi pro confutanda hæresi Manichæorum ad partes Tolosanas traherent illum 278 hominem Dei secum, paraverunt ei fratres equitaturam solito meliorem, quæ tam longo itineri sufficere posset. Qui cum ad illam terram comitantibus episcopis devenisset, Henricus quidam, quondam menachus niger, tunc vilis apostata, et eorumdem hæreticorum princeps, cognito adventu famuli Dei, veritus est a facie ejus, sciens quia non posset resistere sapientiæ et Spiritui qui in eo loquebatur. Proinde maturata fuga delituit, et minime potuit usquam eo tempore reperiri. Ibi quoque glorificavit servum suum Deum in conspectu totius populi et principum terræ, faciens quotidie per manus illius signa et prodigia magna in plebe. Nec facile credi potest quanta turbarum infinitas apostolicum virum toto die prosequeretur, dum alii eruditionem, alii curationem, universi benedictionem ab eo postularent.

Quadam igitur die, præsentem innumerabili hominum multitudine, cum eos copiosius de fide Catholica conservanda, et de immunda hæresi perca-
A venda monuisset, contigit adesse quemdam de hæreticis illis, qui potentior cæteris atque prudentior videbatur; qui cum amaro oculo cerneret venerationem, quam Dei famulo populus impendebat, moliebatur aliquid agere unde claritatem opinionis ejus aliquatenus obnubilaret, et daret maculam in gloria illius. Jamque expletis omnibus quæ ab præsens necessaria putabantur, vir Dei super equum suum ascenderat ut abiret; et ecce prædictus hæreticus quasi coluber erecto capite venit ante hominem Dei, et clamans coram omnibus, ait: « Domine abbas, scitote quia caballus magistri nostri, qui tam malus vobis apparet, non ita cervicatus et pinguis est sicut iste sonipes vester. » Quo 279 audito vir mitis et patiens respondit ei mox tranquillo vultu et animo, dicens: « Non diffiteor, amice, quod astruis. Verumtamen scire te convenit quia jumentum istud de quo mihi insultas, brutum est animal: unum utique ex illis quæ natura prona atque ventri obedientia finxit. Quod si pro libitu suo comedit ac pinguescit, nihil inde justitia læditur, nihil Deus offenditur, quia jumentum quod suum est facit. Proinde non erimus arguendi in iudicio Dei, ego et magister tuus, de cervicibus jumentorum, sed unusquisque de suo collo judicabitur. Nunc igitur, si placet, respice collum meum, et vide; et si grossius est collo magistri tui, inde me forsitan reprehendere poteris. » Hoc itaque dicto caputium exiit, et capite denudato usque ad humeros, apparuit ipsius collum ut erat, productum et gracile, quod quamvis esset carnibus exesum et tenue, erat tamen ex dono cœlesti pulchrum et candidum nimis, sicut collum oloris. Quod cum viderent universi qui aderant, lætati sunt lætitia magna, benedicentes Deum, qui dedit in ore famuli sui ita paratum, et ita conveniens responsum, unde confunderetur et obstrueretur os loquentis iniqua.

CAPUT XVII.

Parisiis clericos aliquot qua verbis, qua lacrymis et gemitibus ad sanctius vitæ institutum conversos, secum in Claramvallem deducit.

Quadam præterea vice cum iste vir Domini, causa exigente Parisius adisset, rogatu clericorum ingressus est de more scholas eorum. Quibus 280 ostendens formam veræ philosophiæ, monebat eos attentius de mundi contemptu, et subeunda pro Christo Domino paupertate. Explicito vero sermone cum nemo ex eis converteretur, tristis egressus est, eo quod præter votum et præter solitum id ei accidisset, veniensque ad domum ejusdem archidiaconi, qui eum ad hospitium, suum traxerat, secessit in oratorium ibidem constitutum. Cumque cœpisset orare in spiritu vehementi, ita mente compunctus est, ut gemitus et singultus quos cohibere non poterat, foris audiri contingeret. Quo comperto præ-

fatus archilevita a sociis ejus inquirere cepit, quam illi existeret tanti causa mœroris. Respondens autem unus ex eis, vir religiosus, quondam abbas Fusniaci, nomine Renaldus, qui secretorum famuli Dei magis conscius erat, et cujus etiam relatu ista cognovimus, dixit ad illum: « Homo iste mirabilis, totus igne charitatis accensus, totus in Deo absorptus, nihil aliud in mundo desiderat nisi tantummodo ut valeat errantes ad Viam veritatis reducere, et eorum animas Christo acquirere: et quia modo verbum vitæ seminavit in scholis, et de conversione clericorum fructum temporaneum non recepit, Deum sibi putat iratum, cujus hodie non persensit in sua prædicatione respectum. Hinc ista procella gemituum, hinc profusio lacrymarum. Proinde nunc certissime spero quod hodiernam sterilitatem, crastinæ sationis ubertas grandi fœnore compensabit. » Mane itaque facto cum scholas repetisset, egregius prædicator ad nutum Domini navem cogitationis duxit in altum, et verborum retia laxavit in capturam. Finito vero sermone plurimi ex eisdem clericis per manum illius sese Domino reddiderunt. **281** Quos ille protinus de mundi periculo, tanquam de marinis fluctibus extractos, et vehiculis conductis impositos, in salvarium Clarævallis inferre non distulit. Tandem egressus de civitate, cum comitatu suo usque ad villam Sancti Dionysii venit, ibique pernoctavit. Summo vero mane cum eum recto itinere profecturum fratres illius existimarent, dixit: « Redeundum est nobis omnino Parisius, quia sunt ibi adhuc aliqui ex nostris, quos etiam oportet nos inde abducere, et jungere huic ovili Dominico, ut fiat unus grex et unus pastor. » Cum ergo cepisset introire in civitatem, vidit a onge clericos tres in occursum ejus venientes, dixitque ad socios suos: « Expedivit nos Dominus, jamque in viam nostram proficiscemur. En isti sunt clerici, propter quos venimus. » Illi vero accedentes cum eum adesse cognoscerent, gavisii sunt gaudio magno, et dixerunt: « O quam desideratus, advenis, beatissime Pater, quia propositum nostrum erat adire te, et vix putabamus abeuntem consequi posse. » Qui respondens ait ad illos: « Et ego noveram, dilectissimi. Propterea festinabam cum panibus occurrere fugientibus vobis. Gradiamur itaque simul, eroque per gratiam Dei ductor itineris vestri. » Adjuncti ergo cæteris supra memoratis, secuti sunt hominem sanctum, adhærentes et obsequentes ei usque ad obitum suum.

282 CAPUT XVIII.

Mediolani affirmavit quidam vidisse se S. Bernardum inter apostolos.

Eodem quoque Renaldo indicante cognovimus quod iste Dei famulus, cum venisset aliquando Mediolanum pro reconciliando schismate Petri Leonis, cum tanta exultatione universorum fuit ibi receptus, ut tota civitas fere per unam leugam rueret in occursum ejus. Multi vero eorum per quatuor aut quinque milliaria processerunt. Ita denique sibi

in ipso complacuerunt, ut cum eum antea non vidissent, ingressum in urbem mox in archiepiscopum unanimi consensu raperent potius quam eligerent. Quod cum ille recusasset, parati erant omnino vim facere usque ad mortem, nisi fuga latenter evasisset. Cum ergo ibi sederet in quadam amplissima domo, tanta circa eum erat hominum multitudo, ut nullus ingredi posset. Interea quidam de civibus illis, vestitu et vultu honorabilis, cum Dei hominem adire omnimodo cuperet, et nusquam aditum reperiret, ascendit in turbam, manibus et pedibus repens, et super colla sedentium gradiens, quousque pervenit ad eum. Cumque apprehendisset pedes ejus, cepit eos mira devotione amplecti ac deosculari. Quod videns supradictus Renaldus qui propius assistebat, accessit ut amoveret eum sciens utique quia vir sanctus hujusmodi venerationibus et obsequiis nimium gravabatur. Ille vero conversus dixit ad eum: « Dimitte me, obsecro, **283** dimitte me videre et tangere hominem Deo proximum, et vere apostolicum virum. Dico enim tibi, et in fide Christiana testificor, quia vidi illum inter apostolos. » Quod audiens monachus ille, miratus est. Et cupiens plenius nosse, volebat ab eo inquirere modum visionis hujus; sed præ pudore propter astantes non fuit ausus. Verumtamen magnam existisse revelationem ipse certissime credidit, pro qua vir ille tam vehementer affectus erat erga famulum Dei.

CAPUT XIX.

Orantis S. Bernardo apparens Christus crucifixus solutus a cruce brachiis eum amplectitur.

Domnus Menardus quondam abbas de Moris, vir religiosus et piæ recordationis, mirabilem quandam visionem quasi de alio retulit nobis, quam tamen sibimet evenisse putamus, ita dicens: Notus est mihi monachus quidam, qui beatum Bernardum abbatem aliquando reperit, in ecclesia solum orantem. Qui dum prostratus esset ante altare, apparebat ibi quædam crux cum suo crucifixo, super pavementum posita coram illo. Quem isdem vir beatissimus devotissime adorabat ac deosculabatur. Porro ipsa majestas separatis brachiis a cornibus crucis, videbatur eumdem Dei famulum amplecti, atque astringere sibi. Quod dum monachus ille aliquandiu cerneret, præ nimia admiratione stupidus hærebat, et quasi extra se erat. Tandem vero metuens ne Patrem offenderet, si eum veluti secretorum **284** suorum exploratorem, ita sibi de proximo imminere conspiceret, silenter abscessit, intelligens nimirum ac sciens de illo homine sancto, quod vere supra hominem esset tota ipsius oratio atque conversatio.

CAPUT XX.

Monacho epileptico impetrat S. Bernardus, ut morbum præsentiens lecto decumbere, et repentini casus elisionem vitare posset.

Exiit aliquando Pater sanctus ad visitandum fratres suos metentes in agro. Qui quoniam infirmus

erat, et pedes ire non poterat, perrexit in asello. Porro monachus quidam cum eo tunc ambulans, atque asinum minans, cum ab olim pateretur caducum morbum, subito coram eo in ipso itinere corruit, et cepit ab eadem epilepsia graviter torqueri. Quo viso vir sanctus condoluit ei: unde et deprecatus est pro eo Dominum, ut passio illa non apprehenderet amplius improvisum. Igitur æger ex eo tempore usque ad diem mortis, per viginti et eo amplius annos quibus postea supervixit, datum est ei quod antea non habebat, quodque cæteris epilepticis vix aliquando contingit quoties ex eodem morbo cadere debebat, per aliquantum temporis spatium præsentire, ita ut opportune posset lecto decumbere, et repentini casus elisionem jugiter præcavere. Et quidem vir sanctus qui hoc ei a Domino minus impetravit, credimus quia perfectam illi sanitatem obtinere potuisset, si saluti animæ ejus expedire cognosceret. Sed quoniam ille homo **285** gravis moribus ad portandum, et duri admodum cordis erat, cui salvando et virga correctionis, et baculus consolationis semper necessaria videbantur, concessum est ei misericorditer, ut subitanei casus periculum præsciendo jugiter declinaret, et salutiferi morbi stimulo non careret.

CAPUT XXI.

Quidam primum clerico regulari, ac postea Clarevallensi monacho, pluries apparuit S. Bernardus haud multo post obitum.

Fratres quidam de Ordine regularium clericorum, cum esset proficiendi cupidus, atque æmulator charismatum meliorum, desiderabat desiderio magno beati Bernardi magisterio subjici, et Clarevallensi collegio sociari. Hic itaque per quatuor dietas a Claravalle remotus, eadem die et hora qua prædictus Dei famulus de mundo migravit, sommolentia pressus præter consuetudinem, super scamnum obdormivit. Erat autem quasi secunda hora diei. Et ecce apparuit ei per visionem magna quædam et speciosa processio candidi Ordinis monachorum, qualem numquam antea viderat, quæ sanctum funus quasi ab illo loco in quo præfatus Pater obiit, in ecclesiam honorifice deferens, debitum sepulturæ officium celebrabat. Quinta vero postmodum, luce, cum ad illius aures de morte sanctissimi viri rumor tristissimus pervenisset, animadvertit illico eum illa hora de mundo transisse, in qua **286** præfatam viderat visionem. Et vere sic erat. Tunc vero diri vulneris novitate percussus, consternatus est animo vehementer, miserum atque indignum se clamitans, quod voti sui compos fieri non meruisset. Proinde laxans fletibus habenas, se totum contulit in lamenta. Vespere autem facto, antequam mero confectos oculos somnus exciperet, cepit attentius cogitare de illo homine sancto, utrum in pace receptus a Domino cœlesti beatitudine frueretur, jamque cum sanctis omnibus esset exorandus, an fortasse de mundano pulvere secum aliquid trahens, adhuc orationum suffragiis indigeret. Dum

hoc ergo animo volveret, atque idipsum magnopere seire desideraret, subito factus extra se, vidit in spiritu stellam fulgidam de terra surgentem atque rectissimo cursu cœlorum ardua penetrantem. Moxque signatum est ei hanc esse beati Bernardi animam, quæ, tanquam sidus eximium, pura et nitida ad cœli fastigia consedebat.

Evolutis autem diebus paucissimis, cum esset ante altare orationi intendens, et pro ejusdem sancti viri anima defunctorum officium devote persolvens, venit in mentis excessum: et ecce apparuit illi iterum isdem Dei famulus, pontificalibus infulis insigniter adornatus, qui etiam de terra consurgens, recto itinere in cœlum ferebatur. His et hujusmodi revelationibus frater ille præmonitus, ab illo tempore consuevit de eodem beatissimo viro singularem memoriam agere, ipsumque inter amicos Dei maximos computando spiritaliter honorare, nihil hæsitans de ipsius glorificatione. In ipsis quoque diebus, apparuit illi denuo per visionem isdem Dei famulus quasi strenuus laborator, præcinctus ad operandum **287** in agro latissimo, in quo manipuli triticeæ messis innumerabiles erant, ex quibus multitudinem copiosam jam in acervum magnum congesserat. Reliquis vero qui multo plures supererant, comportandis et coacervandis adhuc pertinaciter insistebat. Quod cum vidisset, intellexit illico congeriem illam manipulorum, figuram tenere multitudinis fratrum, quam isdem egregius prædicator, quandiu vixit in carne, Christo Deo aggregarat, adhuc autem restare innumeros qui ejus meritis et exemplis ad salvationis gratiam essent perducendi. Unde multum exsultans, seque unum ex illis fore non desperans, Claramvallem quam citius potuit adiit, postulans et impetrans se admitti.

Qui dum adhuc ibidem novitium esset, ac beati viri memoriam pene incessanter atque insatiabiliter animo volveret, quadam Dominica die circa finem vigiliarum fatigato illi et modis pluribus afflicto cepit obrepere sopor. Et ecce apparuit ei per visum isdem Dei famulus, dignanter eum alloquens et monens de dirigenda ad Deum jugiter intentione cum quotidiana lacrymarum effusione; quod si faceret, divina miserationem, et suam ipsius visitationem securus exspectaret. Et cum ista dixisset recepit se in tumultum suum quod ibi positum erat. Quæ videlicet receptio ita evidens fuit, ut frater ille nesciret utrum dormitans an vigilans hoc vidisset. Cumque aperuisset oculos, et piissimi Patris admonitionem dulci recordatione pensaret, subito iterum apparuit illi jam plene vigilanti, et corporeis oculis intuendum se obtulit. Stabat igitur cominus coram ipso, ita ut manu tangi facile posset, diligenter eum considerans, et quasi explorans **288** utrum dormiret an vigilaret, more videlicet eorum qui excitant ad vigiliis dormientes. Erat autem indutus habitu monachali, propemodum simulans monacho qui juxta eumdem novitium stabat in choro. Quem ipsum fore existimans, mirabatur admodum de eo

novitius cur ita defixis obtulibus eum intueretur. Cumque reflexo lumine eundem monachum juxta se manere conspiceret, protinus ille qui videbatur evanuit. Tunc ergo revelante Spiritu frater ille cognovit, ipsum eundem Dei famulum adfuisse, qui desideratam praesentiam suam pauperi atque desolato dignatus fuerat exhibere. Nam cum ab eo evanisset, visum est illi quod quasi sensibiliber praecordiis ejus illapsus fuisset: unde vehementer accensus in amorem Dei et beatissimi viri illico totus in jubulum raptus, et quasi extra se fuit. Denique sequenti nocte cum vigiliis fratrum similiter interesset, talem et tantam divinae visitationis gratiam ibidem expertus est, qualem et quantam in vita sua nunquam antea senserat: quod totum utique meritis ejusdem sancti obtinuisse se non dubitavit. Cumque per dies plurimas memoriam abundantiae suavitatis hujus recolendo frequentius erudicaret, fundebat ubertim dulces et pias lacrymas, quibus die noctuque satiari non poterat.

289 CAPUT XXII.

Alexandri ex canonico et doctore Coloniensi, postea Gradissilvae, ac demum Cisterciensis, abbatis miranda monachismum conversio, S. Bernardi ope.

Accidit autem aliquandis, ut isdem Dei famulus jubente beato Eugenio papa Alemanniam ingrederetur Jerosolymitanum iter Conrado imperatori et populo terrae praedicaturus. Cumque ibidem signis et virtutibus innumeris coruscaret, videns imperator mirabilia magna, quae per eum Dominus ostendebat crucis signum de manu illius accepit, Jerosolynam profecturus. Nec distulit isdem facere infinita hominum multitudo, ita ut incredibili fidei ardore succensi, scissuras et fimbrias de vestimentis famuli Dei, quae propter hoc ipsum nova frequenter accipere cogebatur, undique certatim diriperent, seque infelices arbitrarentur quicumque de indumentis ejus cruces habere non mererentur. Multi quoque ex eis nobiles ac sapientes viri, per manum illius sese Deo reddiderunt; qui in Clara-valle ab eo deducti, et ab eo monachi facti, maximum deinceps in Ecclesia Dei fructum attulerunt. Ex quibus etiam exstitit unus Alexander, vir venerabilis, tunc canonicus doctorque famosus in urbe Coloniensi. Quem cum beatissimus Pater de convertendo sese ad Ordinem movisset ille saeculari scientia vel opulentia tumens respondit se nihil ad praesens minus velle, vel cogitare quam habitum sumere monachalem. Eadem igitur 290 nocte cum membra sopori dedisset, apparuit ei per visionem isdem vir venerandus, erigens eum de grabato in quo graviter languens jacere videbatur, ac restituens sanitati. Deinde tulit habitum suum quo erat ipse indutus, et ex eo contexit Alexandrum. Qui cum eundem habitum semel et secundo rejectum ab humeris indignanti animo repulisset, tertia tandem vice collo ejus injectum et corpori valenter astrictum compulsus est retinere. Tunc vero beatus Pater baculum etiam quem tenebat, in manu

A ejus tradens, futurae praelationis gratiam denotavit, et ita abire praecipit. Evigilans autem Alexander, nihil adhuc pro hujusmodi revelatione mollescere poterat, sed in eadem animi duritia persistebat. Eodem vero die cum ille beatissimus abbas ad mensam recumberet, oblatu est ei piscis qui perca nominatur, ut ex eo reficeret. Quo viso vir Domini erectis in caelum luminibus, super eundem piscem diutius oravit, et benedicens illum, praefato Alexandro pro pitantia transmisit. Quem dum ille gustare inciperet, ad primum illico morsum meruit in seipso feliciter experiri quantae virtutis esset oratio famuli Dei. Nam repente mutatus in alterum virum, compunctus est valde, et cepit ubertim super eundem cibum lacrymas fundere. Mirabatur vero seipsum, nesciens quid haberet, aut cur fleret. Tandem recordatus visionis quam nocte praeterita viderat, intellexit a Domino gratuita ejus miseratione se esse praeventum. Unde superbiae vocationi gratias agens, beato Deo famulo incontinenti se reddidit, a quo in Clara-valle monachus factus; et deinceps Grandissilvae pastor effectus; adeo in sanctitate vitae profecit, ut postmodum fieret Cisterciensis 291 cenobii Pater et abbas patriarchalis. Haec nos itaque sicut ab eodem Dei famulo Alexandro audivimus, fidei relatione deprecpsimus.

CAPUT XXIII.

Stephanus abbas Cisterciensis cognoscit, Deo revelante, septem psalmos penitentiales, quos pro anima matris suae S. Bernardus adhuc novitius quotidie in silentio dicere consueverat, fuisse quadam die ab eo praetermissos.

Dum beatus Bernardus adhuc novitius esset, solius erat quotidie pro anima matris suae septem psalmos penitentiales in silentio dicere. Die vero quadam cum dictos psalmos post Completorium inchoasset, omisit eos, per incuriam nescio, an per oblivionem, antequam perdisisset, veniensque ad stratum suum obdormivit. Abbas vero Stephanus cognita per spiritum negligentia, die postera convenit eum, dicens: « Frater Bernarde, ubinam, quæso, illos tuos psalmos hesternæ die post Completorium dimisisti? aut cui eos commendasti? » Quod audiens adolescens ut erat verecundus et timoratus, erubuit, prociditque ad pedes ejus.

292 CAPUT XXIV.

De Stephano Cisterciensi abbate, cui tres carrucas cum novem equis mirabiliter Deus suppeditavit, quique, regimine abdicato, vidit immundum spiritum Guidoni sibi suffecto in os ingredientem.

Hic itaque venerabilis Stephanus quadam die vocavit unum ex fratribus suis, et loquens ad eum in Spiritu Dei, dixit: « Vides, charissime, quia magna coarctati inopia, prope est ut fratres nostri fame et frigore et caeteris molestiis periclitentur, nisi eis concite subveniatur. Vade ergo ad nundinas Verzelliaci, quæ proxime instant, ut compares ibi quadrigas tres, et earum singulis ternos equos fortes atque tractores, quibus maxime indigemus

ad nostra onera comportanda. Cumque quadrigas illas pantis et alimentis, aliisque rebus necessariis oneraveris, adducens eas tecum, cum prosperitate et gaudio reverteris. » Respondens autem frater dixit ei: « Paratus sum, domine Pater, ut tuis jussionibus obsequar, si pretium dederis ad illa subsidia comparanda. » Respondit ei abbas: « Ecce denarii tres, qui soli reperti sunt in ista domo. Tolle igitur, si volueris, eos; reliqua enim quaecunque defuerint, tibi Dei nostri misericordia providebit. Securus itaque vade, quia mittet Dominus angelum suum tecum, et prosperum faciet iter tuum. » Profectus itaque frater cum Verzelliacum pervenisset, a quodam viro fidei et timorato hospitio receptus est. Qui dum itineris ejus causas et fratrum indigentiam cognovisset 293 abiit in instanti ad quemdam locupletissimum hominem, finitimum suum, qui desperate languens, ac pene jam moriens facultates suas pauperibus erogabat. Cumque Cisterciensium monachorum, quorum jam in partibus illis sanctitas celebris habebatur, eidem inirimo penuriam indicasset, vocatus est ad domum ejus supradictus frater, tantumque pecuniae summam in elemosyna ab ipso moriente recepit, ut cuncta quae injunxerat abbas, ex ea sufficienter compararet. Accepit itaque tribus rhedis, cum novem quadrigariis equis, oneravit atque ornavit eas cunctis quae fraternis usibus necessaria esse cognovit: et ita qui vacuum venerat, plenus ad suos remeavit; Cistercioque propinquans, nuntium misit qui abbati significaret ipsius adventum pariter et proventum. Quo audito venerabilis Pater exultavit in Domino vehementer, et convocatis in unum fratribus ait: « Deus miserationum Dominus, Deus misericordiae libere ac liberaliter egit. Vere nobiliter, vere eleganter egisti nobiscum, Domine procurator et pastor noster, aperiens manum tuam, et implens benedictione penuriam nostram. » Tunc ordinata processione, occurrerunt obviam venienti fratri usque ad portam, ita ut ipse abbas procederet indutus vestibus sacris, cum pastorali virga, ministris similiter indutis ac praecedentibus eum cum cruce et aqua benedicta. Exceperunt ergo solemniter, atque cum multa gratiarum actione elemosynam illam, non ut ab homine praestitam, sed tanquam caelitus missam benedictionem a Domino, et misericordiam a Deo salvari suo.

De beato autem viro legitur in Gestis Anglorum 294 quod, dum adhuc esset in saeculo juvenis, profectus est aliquando Romam cum quodam socio suo (61) causa orationis. Quandiu vero fuerunt in itinere illo, soliti erant diebus singulis sine intermissione Psalterium integrum decantare. Tandem vero ingressus monasterium Molismense, isdem venerabilis Stephanus ferventissimo studio laboravit, ac modis omnibus instituit, ut locus et ordo Cister-

(61) Petro postea Juliaci priore.

A ciensis institueretur, cujus ipse postmodum ordinante Domino pastor et doctor eximius erat instituendus. Hic itaque longo senio confectus, cum jam caligassent oculi ejus, et videre non posset, curam pastorem deposuit, ut sibi et soli Domino jam vacaret. Successit autem et quidam indignus honore, nomine Guido, qui donis exterioribus instar sepulcri dealbati non mediocriter pollens, interius erat vitiorum putredine sordens. Cumque in ipso suae promotionis primordio, fratrum professiones de more susceperet, isdem Dei famulus Stephanus vidit immundum spiritum ad illum venientem, atque in os ejus ingredientem. Vix mensis praetererat unus, et ecce, revelante Domino, denudata est impunitas ejus, et eradicata est mox de paradiso Dei plantatio spuria, quam Pater caelitus non plantarat.

295 CAPUT XXV.

Fastradus ex abbate Camberonensi Clarevallensis, indeque Cisterciensis, reverendi oris et magnarum virtutum vir, etiam in obitu divinitus commendatur.

(Vide supra S. Bernardi Vitam primam, lib. vii, col. 464.)

296-300 CAPUT XXVI.

Admonetur caelitus quidam abbas, ne de excutienda praefectura suae sarcinia ulterius satagat. Idem gravissimis et creberrimis capitis doloribus, mirabili quasi massae plumbae in mediam ejus frontem illapsu liberatus olim fuerat.

Quidam sanctus abbas de filiis Clarevallensium, dum Christi amore totus arderet, modis omnibus sat agebat pastoralis officii curam deponere, ut quieti contemplationis liberius posset intendere. Quadam igitur vice egressus de monasterio suo, quasi jam minime reversurus, diebus paucis ad aliam quamdam sese contulit abbatiam, absolutionem praedicti regiminis magnopere expetens et expectans. Quadam itaque nocte cum interesset vigiliis, vigilans cum aliis, et psallens, vidit in mentis excessus beatum Bernardum sibi apparentem. De ejus visione exhilaratus multum, cepit ei obnoxius supplicare, ut ipsum dignaretur ducere ad Dominum Jesum Christum, cujus felicissimam praesentiam nimio desiderabat ardore. Quem mox beatissimus Pater secum assumpsit, perductumque quo voluerat, praesentavit Domino Salvatori. Ad quem cum introductus fuisset, procidit ad pedes ejus, adorans et flagitans ut sui miseretur. Cui respondit Dominus: « Si volueris habere me misericordem, fac mihi ergo professionem. » Quo ille audito, libentissime annuit, et junctis manibus in manus illius se tradidit, profitens ac promittens obedire se illi usque ad mortem. Facta igitur professione, et 301 revelatione transacta, cum esset ad se reversus, vacillante animo turbabatur, nec pro certo sciebat quid sibi per illam visionem, aut promissionem innueretur. Suspicabatur tamen a suo de-